

ВИМОГИ ДО ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ

Огаренко Тетяна Анатоліївна

канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Донецький державний
університет внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна

Вступ. У сучасному світі, де інформація відіграє ключову роль, професійне спілкування стає одним з найважливіших інструментів успішної діяльності будь-якого фахівця. Погоджуємося з думкою науковців, що «...спілкування сприяє створенню умов для розвитку мотивації тих, хто займається професійною діяльністю, надає їй творчого характеру, розвиває особистості суб'єктів спілкування, попереджує виникнення конфліктів та психологічних бар'єрів» [1, с. 13]. Важливість фахового мовлення зумовлює актуальність його вивчення.

Мета публікації – сформулювати вимоги до мовлення у фаховій сфері.

Результати та обговорення. Професійне мовлення має відповідати низці вимог, які забезпечують його ефективність, точність і доречність у професійному середовищі.

Змістова точність. Мовлення має точно відображати суть професійної інформації без двозначностей чи спотворень. Це особливо важливо у сферах, де помилка може мати серйозні наслідки (медицина, право, техніка).

Логічність. Виклад думок повинен бути послідовним, логічно обґрунтованим. «Зазвичай мовець виступає ініціатором спілкування. Він програмує хід бесіди та прогнозує мовленнєві дії слухача. Його мовлення є вихідною точкою реактивних дій співрозмовника, тому до важливих якостей мовлення вчені відносять логічність, яка забезпечує смислову послідовність у передачі думок» [2, с. 122]. Аргументи мають підкріплюватися фактами, прикладами чи посиланнями на джерела.

Фахова термінологічна коректність. Використання професійних термінів

має бути доцільним та точним, їхня надмірна кількість, неправильне вживання ускладнюють сприйняття та можуть викликати нерозуміння.

Лексична та граматична грамотність. Недопустимі орфографічні, граматичні чи стилістичні помилки. Грамотна мова – показник професійного рівня людини. Справедливо стверджують фахівці, що «правильне мовлення передбачає користування всіма мовними правилами, уміння будувати висловлювання, що відповідає його типу і стилю. Отже, щоб говорити правильно, треба добре знати усі розділи української мови, її чинні норми, володіти якостями мовлення» [3, с. 38].

Комунікативна доцільність. Вибір мовних засобів має відповідати ситуації, статусу співрозмовника, меті спілкування. Стиль ділового листування значно відрізняється від стилю усного виступу перед колегами.

Етикетність. Увага до співрозмовника, дотримання норм мовленнєвого етикету, толерантність та доброзичливість – невіддільні риси професійного спілкування.

Культура професійного спілкування виконує ключову функцію під час виконання службових обов'язків. По-перше, фахове мовлення забезпечує ефективну взаємодію в колективі. Уміння донести свою думку, врахувати позицію колег та побудувати конструктивну розмову сприяє створенню здорового мікроклімату в команді.

По-друге, правильне мовлення сприяє формування позитивного іміджу фахівця. Грамотна мова, логічна побудова висловлювань, доброзичливий стиль спілкування свідчать про високий рівень професійної культури.

По-третє, правильно вибудоване фахове спілкування запобігає конфліктам. Багато непорозумінь виникає саме через неправильну комунікацію. Володіння навичками асертивного мовлення та емоційного контролю допомагає уникати суперечок і вирішувати складні ситуації.

Висновки. Професійне спілкування – це не лише засіб обміну інформацією, а справжнє мистецтво, яке потребує постійного вдосконалення. Його роль у діяльності фахівців важко переоцінити, адже від уміння ефективно

спілкуватися часто залежить не лише особистий успіх, а й результат роботи цілої команди. Саме тому розвиток мовленнєвої культури має бути одним із пріоритетів сучасної професійної підготовки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Берестенко О. Г. Культура професійного спілкування : навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заоч. форм навчання всіх спец. гуманіт. профілю / О. Г. Берестенко; Держ. закл. „Луган. нац. унт імені Тараса Шевченка”. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. 299 с.
2. Зайцева В. В., Яремчук Н. С. Культура професійного спілкування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019 № 42 том 3. С. 121-123. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v42/part_3/29.pdf (дата звернення: 28.05.2025).
3. Пентиліук М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 224 с. URL: https://filelibsnu.at.ua/navchalno-metod/documentoznav/Dilove_spilkuvannia_Panteluk2011.pdf (дата звернення: 29.05.2025).